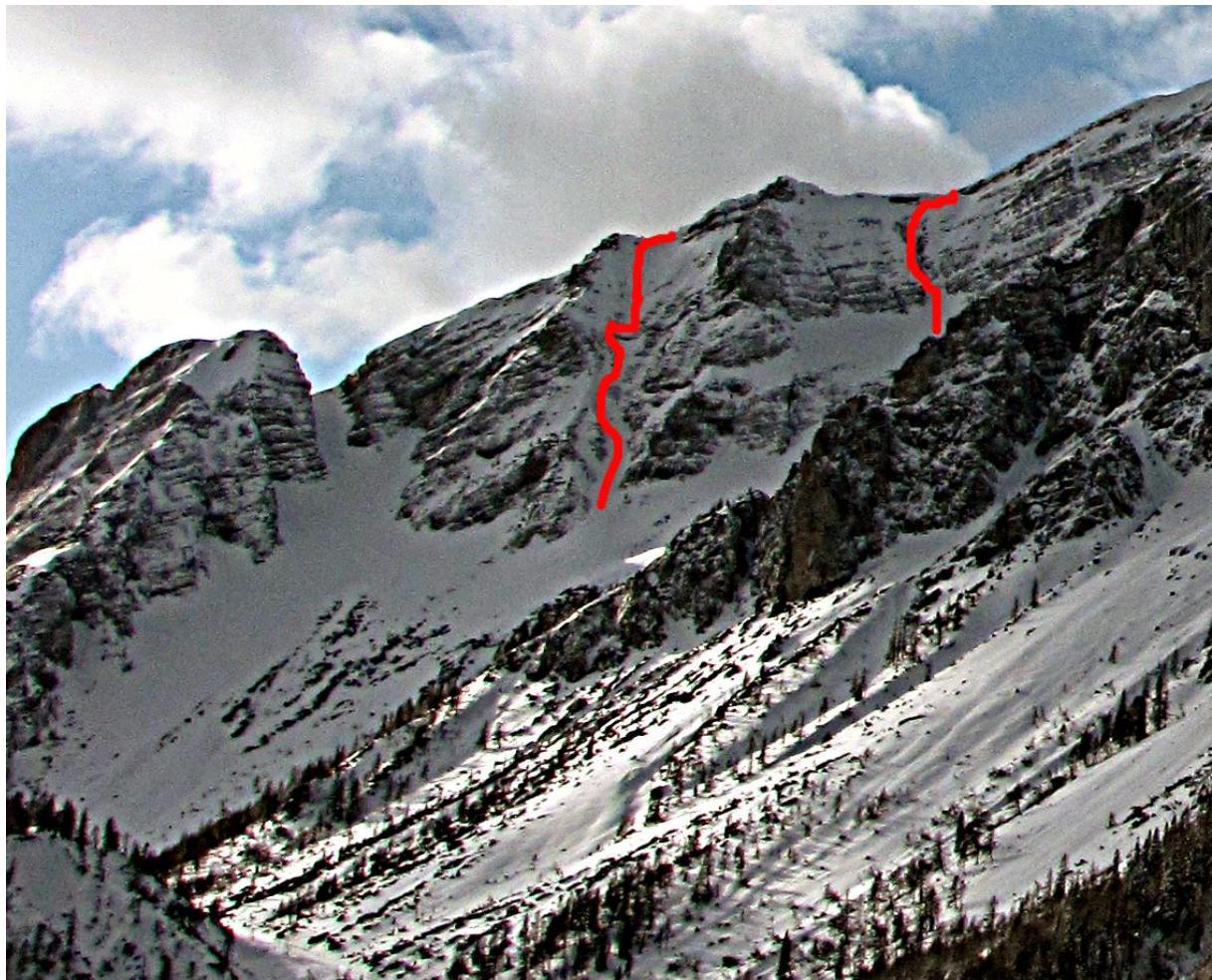

MOJ PRIJATELJ BUTINAR

Odlučio sam podijeliti s vama ovu priču da bude dobra pouka svima nama za ubuduće, a i da vidite da u planini nije uvijek bajno, da na našim izletima ne svjedočimo uvijek lijepom vremenu, pothvatima i „osvojenim vrhovima“, i da se kući ponekad vraćamo pokunjeni, potišteni i preispitujući sebe samog, svoje pogreške.

Zima je bila u punom jeku, iza nas nekoliko novih zimskih uspona u Slovenskim alpama, a zadnje je bila Župančićeva grapa na Malu Majstrovku koju smo pohodili Mario Soldo, Antonijo Begić, Sanja Novački i ja.

Prekrasan uspon, prekrasno vrijeme, jednostavna grapa, sve je bilo odrđeno kako treba, svi smo bili sretni i zadovoljni, slikanje na vrhu, klopa, piva dvije na povratku u dom i već su se počeli kovati planovi za buduću grapu.

Imali smo neku sliku grapa Majstrovke, te nam je za oko zapela Butinarjeva grapa.

Nakon tri tjedna od tada zaputišmo se ovaj puta moji prijatelji Mario Soldo i Tadej Latinčić i ja ponovno put Mihovog doma podno prijevoja Vršič. Došli smo u subotu navečer; večera, piva i spavanac.

Buđenje oko sedam, ali smo se iz doma pokrenuli tek oko pola devet ujutro.

Nismo se žurili, jer smo znali da je pristup Butinarjevoj grapi lagan i brz.

Prva greška koju smo počinili je ta da se nismo informirali o samoj grapi, njenoj težini, duljini...ničemu.

Od samog prijevoja gdje započinje hodački dio su već nastali lagani problemi jer su uvijeti bili užasni, mislim na kakvoću snijega. Napredovanje je bilo sporo, propadanje, izvlačenje, opet propadanje i cijelim putem do ulaza u grapu sam si gundao u bradu kako će ovu zimu nekako preživiti bez krplji, ali za iduću mi je to glavna investicija. Živčanio sam i mislio da li je ovo uzalud. Mislio sam da ćemo biti primorani odustati od uspona jer na ovakvo propadanje, nemoć da išta napravim da se uspješnije probijam kroz snijeg nisam doživio. Pokušavao sam pratiti nekakve tragove jer mi se činilo da osoba koja je prošla prije mene nije propadala, ali bilo je uzalud. Pretpostavljao sam da je ta osoba bila mnogo lakša od mene, a pored toga bio sam ljut na sebe i svojih 5-6 kila viška, te sam to propadanje pripisivao i svojoj kilaži od 90 +.

Hvatam se za granje, ma za sve što mi može pomoći da se što bolje uspinjem i ne vjerujem koliko je taj ulaz u grapu u biti blizu, a da nama treba toliko vremena i da se toliko trošim na bezveze.

Tadej i Mario malo zaostaju za mnom, ali me prate.

Napokon dolazim do ulaza u grapu, sjedam, vadim čaj i čekam njih dvojicu.

Malo vijećamo što ćemo, kako ćemo. I oni su svjesni cijele situacije, također su se zahvalili i razmišljali o odustajanju, ali kad dođeš iz Zagreba da bi nešto popeo, prevališ skoro 300 km u jednom smjeru, potrošiš para i sad da se vratiš...ma ne dolazi u obzir.

Nakon kratke pauze nastavljam dalje, ali to se u biti svodi na stupanje u mjestu...Mario i Tadej crkaju od smijeha, vjerojatno tome kako negdje debilno izgledam.

Snijeg je pršast, cepine nema šanse da zabijem u ikakav led u nadi da se povučem na njih.

I dalje stupam na mjestu, sad već na glas psujem i kalkuliram koliko sam para potrošio da bih došao i ovo radio u Sloveniji..pa to sam mogao i doma u vrtu za džabe.

Vidjevši kako se mučim, njih dvojica pokušavaju napredovati s lijeve strane, uz stijene.

Gledam ih, razmišljam da i ja to učinim, ali mi se baš i ne sviđa jer kalkuliram da bih me to odmah u početku moglo odvesti u krivom smjeru. Pokušavam se držati grape.

Polako ipak nekako napredujemo, ali se razdvajamo, što mi se uopće ne sviđa, ali im ništa ne govorim, sve u nadi da ćemo se spojiti malo gore iznad.

Ovo razdvajanje bih naveo kao drugu veliku grešku koju nismo trebali napraviti.

Nakon cca 50-ak metara nailazim na jedan uski žlijeb kroz koji se uspinjem posve lagano, malo gurkanja, ali sam se dohvatio leda, sve drži idealno i brzo i efikasno napredujem.

Okrećem se iza sebe, gledam prema dolje i vidim da se već tu ne bi bilo dobro stumbat i mislim kako bi se trebali navezati u dalnjem usponu, ali mojih prijatelja nema.

Uspon nastavljam, sav u čudu ne vjerujem kako sam najednom došao na led, čudim se cepinima koji fenomenalno drže, uvjeti su najednom idealni...to je ono što tražim, ludnica...super mi je. Slikam par slika na jednoj malenoj polici na kojoj sam mogao pustiti cepine i izvaditi fotoaparat, ne sluteći da će mi to biti jedine slike tog dana.

Ubrzo se spajam s Tadejom koji u priječi iz stijena u desno na jednom neugodnom dijelu , te se priključuje iza mene.

Mario se nije svidjela ta ideja, te nastavlja malo dalje. Ni meni se nije svidjelo to mjesto gdje je Tadej priječio, ali opet ga ne opominjem. Mislim si: "Pa valjda zna šta radi, a u ostalom, iza sebe već odavno ima kolekciju zimskih uspona, Mt. Blanc i slično"

Unatoč tome što mi se Tadej priključio ne stavljamo se u navez. Strmo je, ali ovi najednom super uvjeti nas ohrabruju i uopće ne spominjemo navez.

Pored toga, uže mi u ruksaku, umjesto da sam ga omotao oko prsa.

Nije prošlo ni 10 minuta kad mi Tadej javlja da je Mario zapeo malo iznad onog dijela gdje je on priječio, te da mu trebam baciti spustiti uže jer ovaj ne može naprijed, a ni nazad.

S velikim upitnikom iznad glave pitam se što se sada dešava i kako to da ovaj ne može nigdje.

Ne vidim ga, Tadej koji je desetak metar ispod mene mi je vizualna i zvučna veza između nas dvojice.

Nije Mario bio daleko ispod mene, ali dovoljno je da ga ne vidim i ne čujem, te im govorim da ne mislim baciti uže na pamet jer po svim zakonima ono ga neće pogoditi, a ako to učinim i upravo se desi to što sam predvidio, ostat ćemo svi bez užeta.

Tadej mi više da izadem iz smjera u lijevo u nadi da ću ga vidjeti, pa se spustiti do njega pa mu pomoći, što i činim, ali mu paralelno s tim govorim da me pusti par minuta dok se popnem do jedne glonđe poviše mene koja mi izgleda kao dobro mjesto za izraditi sidrište, pa ću se absajlat do njega u pripomoć.

Dolazim do te takozvane glonđe, ali iz ove perspektive ona uopće ne izgleda kao sigurno mjesto. Sad je već dosta strmo, stojim na vršcima dereza s oba dva cepina zabijena u led i lagano si ponavljam: "Da, kog vraga me niste pratili, nego ste poletili odmah u stijenu i sad smo se raštrkali i gle što se sad desilo".

Tadej zaostaje za mnom sigurno nekih 20 visinskih metara i dere mi se da idem u lijevo što je i mene počelo bacati van smjera, a ja opet ugledah potencijalno mjesto za sidrište u želji da nas osiguram. Dolazim i do druge glonđe, kad opet ništa. Sad već ne vjerujem kako je strmo i ne želim pomicati što i kako bi bilo da je nedo Bog netko pao. Mislim na najgore, mislim i na to kako nitko od nas nema kvalitetno osiguranje u slučaju helikopterskog spašavanja i već mi prolaze najgori scenariji.

Kod spomenute glonđe sam zastao i polagano vadim mobitel iz džepa, zovem Soldu da vidim što se to točno dogodilo. Objasnjavam mu da se ja ne mogu spustiti do njega jer sam predaleko otišao i preopasno je da otopenjavam, u biti strah me je to napraviti i pitam se : "Jebote, šta da mi je jedini izlaz otopenjavanje?".

Gоворим mu da je za mene jedino rješenje da ispenjemo do kraja i spustimo se normalnim putem opet nazad do podnožja smjera, ispenjem do njega s užetom i da se zajedno spustimo.

Ne znam koliko će mi za to trebati vremena ni šta me gore čeka, ali znam da me sat i pol vremena sigurno neće biti. Rekoh mu: "Šćućuri se tu negdje, grij se i pij čaj, a mi ćemo doći što prije". Drugog rješenja za mene nije bilo.

Tadej i ja nastavljamo penjati, pogledavajući se svako malo i preispitukući jedan drugog da li smo okej, svjesni da je ovdje svatko za sebe i da moramo biti maksimalno skoncentrirani, ali unatoč tome Tadej svako malo postavlja neka po meni besmislena pitanja u ovim trenucima, kao npr.: „Kakvo ti je bilo moje vino ?“ ili „Koja je grapa teža, Župančićeva ili ovo kaj radimo ?“ Ja budala mu još i odgovaram i onda pomislim : "Koji mi je k....????“ Daj penji i šuti, šta ne vidiš da sam totalno fokusiran na penjanje, da pazim na svaki korak, svaki ubod cepinom.

Tadej mi govori da nikad nije penajo nešto slično, ovako strmo i izloženo, potpuno neosiguran. Složio sam se s njim.

Bolje da nismo bili u navezu, jer da je on poletio dole, samo bi i mene povukao i obrnuto.

Pored toga se i dalje ne mogu načuditi kao dobro napredujem i kako mi cepini dobro drže u ledu, ali me ipak hvata strah kada sam se nekoliko puta moram povući na oba cepina, ne znajući koliko je ledena kora debela i koliko je u biti kvalitetan i pouzdan led. Nisam imao izbora, išao sam na sve ili ništa. Hvala dragom Bogu što je sve tako dobro držalo.

Sada sam već ušao u stijene i potpuno penejmo u kombiniranim uvjetima snijega, leda i stijene. Prvac smjera ide desno od nas sigurno nekih 25-30 metara.

Stijena mi je pak u nekim trenucima nepouzdana i ne usudim se kroz nju penjati pomoću cepina (dry tooling), nego u očaju skidam rukavice, jer su predebele i u njima mi je nemoguće penjati, ipak najsigurniji u svoje prste i opip.

Još jedan velika sreća da nije bilo jako hladno kao što zna biti, te nekih 7-10 minuta penjem goloruk. Prsti su mi se počeli smrzavati, ruke crvene ko paprike i pitam se koliko će još moći izdržati.

Prisjećam se zime od prije dvije godine kada sma na Kalniku pokušao goloruk penjati, ali nisam uspio ni minute koliko je bilo hladno. Čim sam primio stijenu prsti su mi se ukočili.

Ovaj puta sam uspio tih 7-8 minuta.

Izgubio sam pojam o vremenu, potpuno obuzet ovim što se događa, ali više ne znam da li je prošlo pola sata ili sat i pol.

Napokon dolazim na neki zasniježeni grebenčić, na sigurno mjesto na koje mogu sjesti, prvi puta od kada sam krenuo penjati. Potpuno sam se skvrčio par minuta, navukao rukavice i pokušao ugrijati ledene ruke i umiriti ovu fizičku bol koju mi je hladnoća nanijela.

Tadej dolazi 3-4 minute nakon mene. Nazirem kraj i izlazak na planinarski put grebena *Grebeneč*.

Čim sam izašao na greben sjurio sam se prema dole, hitajući prema Mariju, pitajući se kako je on sada i kako je vjerojatno totalno lud zbog svega ovoga.

Žurio sam se što sam brže mogao, ali to je u biti bilo jako sporo. Opet sam propadao u snijeg i moje napredovanje niz brdo je bilo otprilike 3 metra u minuti. Ne vjerujem kako sam u biti blizu Maria, a u biti s ovakvim tempom sporijim od puža neću doći do njega još pola sata. U ljetnom periodu bi mi trebalo nekih 7 minuta (od mjesta gdje se trenutno nalazim), sada to izgleda i je puno teže.

A pored toga sam tako gladan, ali ne bi imalo smisla sad sjesti i zvaditi klopu i reći :“Dečki, sad je gabla pa uzimam pauzu”.

Napokon dolazim podno ulaza u smjer i ponovno penjam kroz onaj užasni propadajući snijeg, derući se Mario ! Soldo! Sox! Brate! Ništa ne čujem, ali sam ga ubrzo ugledao visoko u stijeni.

Pomalo zbumjen, ne znam šta se sad događa. Tip stoji na mjestu, ali znam da nije mogao tamo zapeti, da je on zapeo puno niže. Čuti me ne može, smirio sam se i gledam šta će sada napraviti. Nakon minute dvije nestaje iza stijene. Više nisam mogao ništa učiniti. U biti, bio sam uvjeren da će sada sve biti u redu. Sjeo sam u snijeg i počeo trpati hranu u sebe.

Odahnuo sam...potpuno. Uff, pomisli, ovo je bilo uzbudljivo, ali blizu. Ne smijemo se tako zajebavati...nikad više.

Nakon 15-ak minuta sam ugledao Tadeja koji mi se približavao. Čuo sam ga u daljini kako me ispituje što se događa i gdje je ovaj. Dolazi do mene i kad je čuo da je ovaj zašao iza stijene visoko iznad nas i on je odahnuo.

Nakon nekih 40-ak minuta smo ugledali Maria kako se spušta prema nama iz grape kojom ide „normalni“ planinarski put, te smo se počeli sva trojica spuštati prema dole, hodajući dijagonalno jedni prema drugima. Opet ono propadanje, upadanje, izvlačenje, psovanje.. ..napredujuemo polako. Par minuta nakon toga se upitah: „Nismo bili na vrhu, nitko ga nije ni spomenuo“. Vjerujte, nikome nije bilo do ikakvog vrha.

Sretan sam što ga vidim živog i zdravog i čim mi je došao dovoljno blizu, pitam ga:“Kako si ?“.

On mi odgovara da nije dobro. Pitam ga:“Kako si fizički ?“, na što mi on odgovara da je dobro.

Vidilo se na njemu da je u šoku, počeo je nabrajati sve i svašta i bilo mu je pun kofer svega i zimskih uspona...želio je samo otići doma.

Došli smo jedan do drugoga i zagrlili smo se, sretni što je sve u redu.

Eto, kao što rekoh sve je prošlo u redu, ali ovo je bilo jedno veliko „krštenje“, jedno veliko iskustvo, premda iskustvo ne želim graditi na ovakvim slučajevima, gdje je i mala nesmotrenost mogla odvesti do tragičnih posljedica.

Svi smo se složili da na ovakav način više ne želimo penjati, ne vrijedi naših života, ne vrijedi ničega.

Zimski usponi su mi najdraži, ali ovo nije bio samo zimski uspon. Ovo je bilo borba da ostanemo živi.

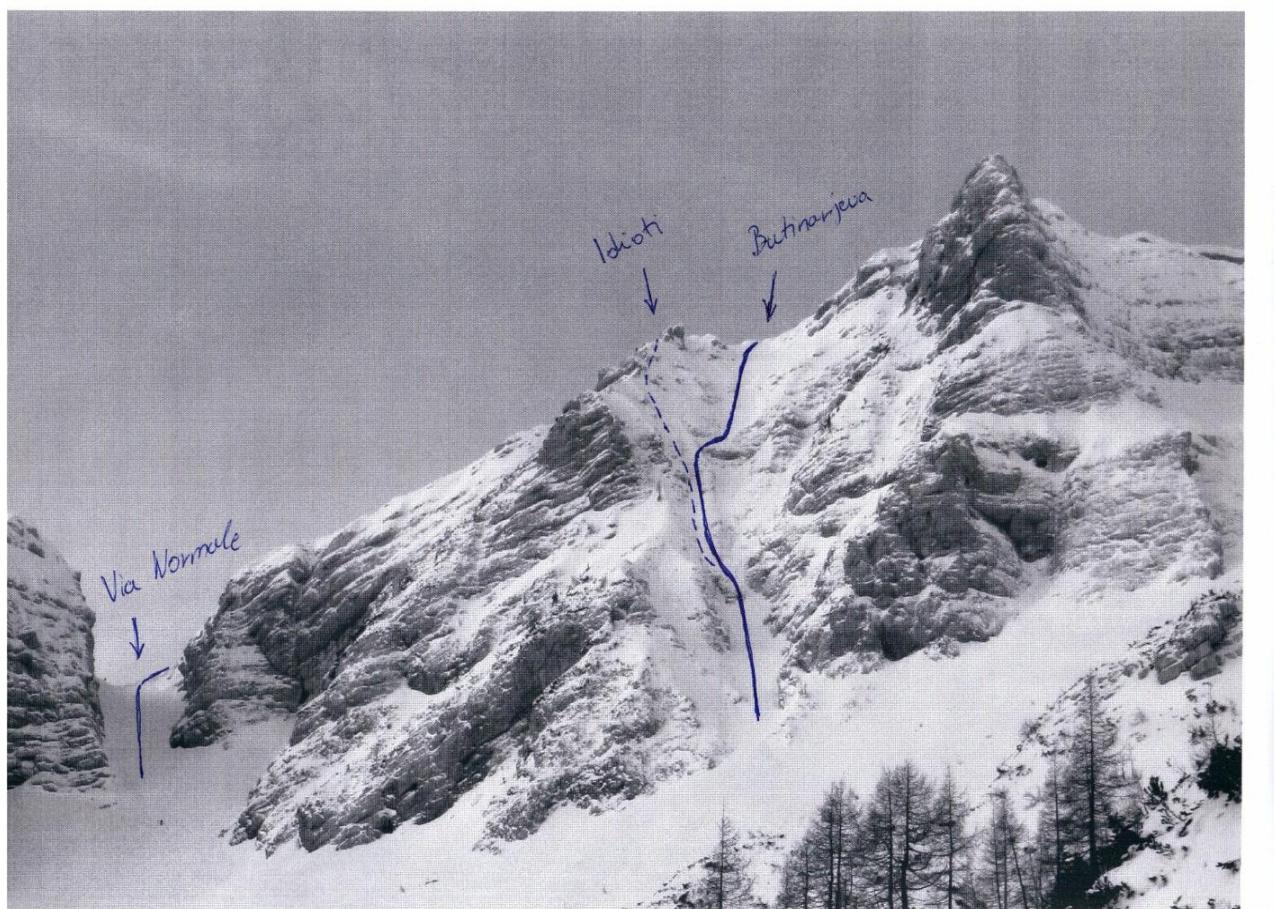
Možda će neki stariji, iskusniji koji su probali ovu „varijantu“ Butinarjeve grape reći :“Pa kaj je to“.

Možda bi Reinhold Mesner rekao :“Ma to je pljuga“, ali meni nije bilo tako.

Nikad u životu do sada nisam ispenjao nešto toliko izloženo i opasno. Nije bilo toliko tehnički zahtjevno, ali opasno itekako. Jako opasno jer nitko od nas nije bio osiguran.

U katastrofu u planini nas može nekad odvesti i jedna jedina opasnost, pritom mislim na objektivne opasnosti kao što su loše vrijeme, lavine i slično, ali ovaj puta nas to nije moglo ugroziti, nego samo naša nepromišljena (subjektivna opasnost), nedovoljna informiranost, neadekvatna oprema kao što nismo imali ledene vijke, greška o razdvajanju i neodustajanje zbog loših uvjeta na terenu. Sad kada je sve prošlo u redu, kad smo se živi i zdravi izvukli iz

ovoga mi je nekako drago što sam ovo prošao, ali ne želim ni razmišljati o tome da je nedaj Bože netko stradao.

Ne bi nam ni bilo drago da smo morali imati helikoptersko spašavanje pa da moramo platiti nekoliko tisuća eura Gorskoj reševalnoj službi Slovenije.

Ja osobno na to gledam kao neku vrstu upozorenja od dragog Boga, neke više sile ili moje savjesti, ali definitivno na upozorenje da neće uvijek biti ovako, s happy endom.

Sada je samo pitanje da li ćemo naučiti nešto iz svega ovoga.

Svi znamo da je u planini nemoguće držati se uvijek propisa, ali rizik svakako treba smanjiti, barem onaj rizik subjektivne opasnosti.

Ja sam iz ovoga izvukao veliku pouku, Tadej također, a Mario pogotovo. Ovo govorim u njihovo ime, ali sam siguran da je tako.

I za kraj, ovo nek bude poučno štivo svakome od vas, a pogotovo onima koji tek počinju planinariti.

Hrvoje Andabak.